

Icehearts-toiminta poikien tukena

Vanhempien näkökulma

Sosiaalialan koulutusohjelma,
sosionomi
Opinnäytetyö
5.4.2011

Annelise Saine
Maya Kallionpää

Koulutusohjelma	Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaaliala	Sosionomi	
Tekijä/Tekijät		
Maya Kallionpää ja Annelise Lindfors		
Työn nimi		
Icehearts-toiminta poikien tukena: vanhempien näkökulma		
Työn laji	Aika	Sivumäärä
Opinnäytetyö	Kevät 2011	32 + 3 liitettä
TIIVISTELMÄ		
<p>Opinnäytetyössä selvitimme Iceheartsissa mukana olevien poikien vanhempien kokemuksia Iceheartsin toiminnasta. Työn tarkoituksena oli selvittää miten vanhemmat kokevat toiminnan vahvistaneen poikien elämänhallintaa ja onko toiminnalla ollut vaikutusta poikien syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Lisäksi kartoitimme vanhempien ajatuksia Iceheartsin toiminnan kehittämiskohteista, mitä voisi mahdollisesti tehdä toisin ja voisiko toimintaa parantaa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa Iceheartsin sekä kasvattajavalmentajan toiminnan kehittämiseen sekä selvittää vanhempien näkemyksiä Iceheartsin toiminnasta ja sen merkityksestä.</p> <p>Tutkimus on laadultaan kvalitatiivinen. Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodosti elämänhallinnan teoria sekä syrjäytyminen ja sen ennaltaehkäisy. Keräsimme tutkimusaineiston keväällä 2011 käyttäen teemahaastattelua. Haastattelimme erään Iceheartsin joukkueen poikien neljää vanhempaa. Haastattelut pohjautuivat kolmeen teemaan, jotka olivat syrjäytymisen ennaltaehkäisy, elämänhallinta ja kehittämiskohteet. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Tämän jälkeen analysoimme materiaalin käyttäen teemoittelua.</p> <p>Tulokset osoittivat, että poikien elämänhallinta oli vahvistunut niin, että heidän itsetuntonsa, ryhmässä toimimisensa ja sosiaaliset taitonsa olivat kehittyneet Iceheartsin toiminnassa mukana olon aikana. Kasvattajavalmentajan rooli nähtiin erittäin merkityksellisenä näiden taitojen kehittymisen kannalta. Toimintaa pidettiin myös suurena tukena poikien syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Icehearts antaa pojille terveen urheiluharrastuksen ja turvallisen kasvuympäristön. Vanhemmat kokivat saavansa tukea omaan kasvatustyöhönsä, ja koska toiminta on ilmaista, se mahdollistaa heidän poikiensa mukana olon. Tuloksista nousi esiin erityisesti toiminnan avoimuus sekä yhteistyö vanhempien, koulun ja kasvattajavalmentajan välillä.</p> <p>Tuloksista voi päätellä, että vanhemmat kokivat Iceheartsin toiminnan tukevan poikien elämänhallinnan kykyä. Toiminta tarjoaa turvallisen kasvuympäristön pojille, joille peruspalveluiden tarjoama tuki ei ole riittävää. Vanhemmat kokivat toiminnan profiloituvan kasvattajavalmentajan persoonan ja innostuneisuuden kautta. Kasvattajavalmentaja on pojille esikuva ja turvallinen miehenmalli. Vanhemmat olivat tyytyväisiä toimintaan eikä huonoja kokemuksia ollut juuri lainkaan. Kehittämiskohteiksi nousivat toiminnan laajentaminen uusilla joukkueilla, lisäresurssit ja tytöille toivottiin omaa ryhmää.</p>		
Avainsanat		
elämänhallinta, ennaltaehkäisy, icehearts, kasvattajavalmentaja, syrjäytyminen, vanhemmat		

Degree Programme in		Degree
Social Services		Bachelor of Social Services
Author/Authors		
Maya Kallionpää and Annelise Lindfors		
Title		
Icehearts-program Supporting Boys: Parents´ Point of View		
Type of Work	Date	Pages
Final Project	Spring 2011	32 + 3 appendices
<p>ABSTRACT</p> <p>The purpose of this study was to examine how the parents, whose sons were involved in the Icehearts-program, felt that the activities had strengthened their sons´ life management and if the activities had had an impact on the prevention of social exclusion. In addition, we surveyed the parents´ vision of possible improvements in the Icehearts-program. The aim of this study was to provide information to develop Icehearts and coach activities and examine parents´ view of the Icehearts-program and its significance.</p> <p>We used the qualitative method in this study. The theoretical base of this study lay in life management, social exclusion and its prevention. We collected the data in spring 2011 by interviewing four parents from one Icehearts team. The interviews were based on three themes, which were the prevention of social exclusion, life management and possible development areas. The interviews were taped and transcribed. We analyzed the material using typecasting.</p> <p>Results indicated that the boys' life management was strengthened during the involvement in Icehearts activities and the coaches´ role was seen as a very significant part of this development. Action was also seen as great support in preventing the boys´ social exclusion. Icehearts provided the boys with a healthy sport and a safe environment for growing. Parents felt that they received support in their own rearing. Transparency and co-operation with parents, schools and the coaches particularly emerged in the results.</p> <p>Results suggest that the parents feel Icehearts activities support their sons´ life management skills and provide a safe environment for the boys´ growth, for whom public services support is not sufficient. Coaches are seen as a secure male role model for the boys, and the parents feel that the activity is profited through the coaches´ personality and enthusiasm. Parents are satisfied with the activities and bad experiences were scarce. Expanding the operation with new teams, additional resources and a group of their own for girls came up as possible development areas.</p>		
Keywords		
coach, icehearts, life management, parents, prevention, social exclusion		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ELÄMÄNHALLINTA	2
2.1.1	Itsetunto ja elämänhallinta	2
2.2	Ylisukupolvinen syrjäytyminen ja ongelmien kasautuminen	3
2.3	Erilaisuus, käytöshäiriö ja syrjäytymisvaara	4
2.4	Nuorten syrjäytymiseen vaikuttavat tekijät	5
3	SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY	6
3.1	Harrastukset	6
3.1	Oppivelvollisuus	7
3.2	Koulu lasten syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä	8
4	ICEHEARTS	8
4.1	Koulutyö	10
4.2	Joukkue toiminta	10
4.3	Kasvattajavalmentaja	11
4.3.1	Yhteistyö perheen kanssa	12
4.3.2	Kasvattajavalmentaja poikien innostajana	12
5	TUTKIMUSASETELMA	13
5.1	Laadullinen tutkimus	14
5.2	Teemahaastattelu	14
5.3	Haastateltavien valinta	15
5.4	Haastattelujen toteutus	15
6	TULOKSET	17
6.1	Elämänhallinta	17
6.2	Syrjäytymisen ennaltaehkäisy	19
6.3	Kehittämiskohteet	20
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	22
7.1	Itsetunto	23
7.2	Sosiaaliset taidot ja ryhmässä toimiminen	24
7.3	Tulevaisuuden kuva	25
7.1	Yhteistyö ja tuki vanhemmille	25
7.2	Kehittämiskohteet	26
8	POHDINTA	27
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton julkaiseman Sosiaalibarometrin mukaan nykyiset palveluntuottajat eivät pysty vastaamaan heikoimpien ja vähäosaisimpien palvelun tarpeeseen. (Eronen – Londén – Perälähti – Siltaniemi – Särkelä 2010: 186.) Nyky-yhteiskunta tarvitsee kolmannen sektorin toimijoita. Se tarvitsee erityisesti sellaisia kolmannen sektorin toimijoita, jotka tekevät saumatonta yhteistyötä kunnan oman sosiaalitoimen ja palveluntarjoajien kanssa.

Erityisesti nuorten työttömien syrjäytymisriski on kasvanut, koska he jäävät sekä työmarkkinoiden että koulutuksen ulkopuolelle. Sosiaalibarometrin 2010 tulosten mukaan myös koko palvelujärjestelmällä on ollut vaikeuksia vastata vaikeimmassa tilanteessa olevien ihmisten palvelujen ja tuen tarpeisiin. Tilanne ei ole muuttunut, vaikka viime hallituksen aikana nostettiin hallitusohjelmissa esiin syrjäytymisen ehkäisy. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja syrjäytymiskiirteen katkaisemiseksi ei ole silti nähty tarpeelliseksi ryhtyä entistä mittavimpiin toimenpiteisiin. (Eronen ym. 2010: 186, 187).

Toteutamme opinnäytetyömme (AMK) Icehearts Ry:lle. Yhdistys on perustettu vuonna 1996 Vantaalla. Icehearts tukee liikunnan ja joukkue toiminnan avulla lapsia, joista on herännyt erityinen huoli. Tukea annetaan yhteistyössä vanhempien, koulun ja sosiaalitoimen kanssa. (Icehearts 2010.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa tietoa vanhempien näkökulmasta Iceheartsin toiminnasta. Miten vanhemmat kokevat Iceheartsin onnistuneen lasten syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen, jossa käytämme aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Haastattelemme Iceheartsin joukkue toiminnassa jo useamman vuoden mukana olleiden poikien vanhempia.

2 ELÄMÄNHALLINTA

Elämänhallinta on ihmisen kykyä pitää koossa omaa elämäänsä. Jotta ihmisellä olisi tunne oman elämänsä hallinnasta, tulisi hänen voida ymmärtää ympäristöään ja kokea sen toiminta johdonmukaiseksi, ennakoitavaksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Hänellä olisi myös oltava luottamusta siihen, että hän voi itse vaikuttaa tapahtumien kulkuun. Elämänhallinta voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen elämänhallintaan. Ulkoinen elämänhallinta liittyy niihin ympäristössä oleviin mahdollisuuksiin, kuten ihmissuhdeverkostoon ja henkiseen turvallisuuden tunteeseen, jotka voivat tukea hankalissa tilanteissa. Sisäisessä elämänhallinnassa taas on kyse ihmisen omista kyvyistä hallita itseään ja oppia virheistään sekä taipumuksista sopeutua ja ratkaista vaikeuksia. (Roos 1988: 206, 207.)

2.1.1 Itsetunto ja elämänhallinta

Keltikangas-Järvisen mukaan itsetunto on yhteydessä sosiaalisiin taitoihin ja kykyyn hallita omaa elämäänsä. Hyvä itsetunto helpottaa kanssakäymistä muiden ihmisten kanssa ja huono taas vaikeuttaa sitä. Hyvä itsetunto ei kuitenkaan takaa toisia huomioon ottavaa käytöstä vaan se tulee kasvatuksen mukana. Heikko itsetunto kuitenkin johtaa usein sosiaalisen kanssakäymisen ongelmiin ja sillä on katsottu olevan merkitystä myös aggressiivisen käytöksen kanssa. (Keltikangas-Järvinen 1999: 36-38.)

Hyvän itsetunnon omaavat henkilöt kokevat pystyvänsä ohjaamaan omaa elämäänsä ja tekemään päätöksiä ja ratkaisuja, jotka vaikuttavat heidän elämän kulkuun. Toisin sanoen he kokevat itse määräävänsä elämänsä suunnan ja olevan itse vastuussa tekemistään valinnoista ja tapahtumista. (Keltikangas-Järvinen 1999: 36.)

Itsetunto ja elämänhallinta kulkevat käsi kädessä. Jos ihmisellä on hyvä itsetunto, on hänellä paremmat mahdollisuudet myös hyvään elämän hallintaan. Kasvatuksella ja kotiympäristöllä on suuri merkitys lapsen hyvän itsetunnon ja myös elämänhallinnan kehittymiselle. Elämänhallinnassa on kyse siitä, että ihminen uskoo siihen, että pystyy itse vaikuttamaan elämänsä olosuhteisiin ja muokkaamaan niitä haluamaansa suuntaan. Usko omiin kykyihin ja kyky peilata tapahtumia oman toiminnan kautta ilman, että uskoisi kaiken johtuvan sattumasta, ovat tärkeitä hyvän elämän hallinnan

saavuttamiseksi. Ihminen kokee siis olevansa ”oman elämänsä subjekti”, jolloin hän tuntee olevansa oman elämänsä toimija ja päätöksentekijä. (Keltikangas-Järvinen 2009: 256-257.)

Ihmisellä ollessa matala elämänhallinnan kyky, hän usein syyttää tapahtumista muita ja ajattelee, että hänelle vain tapahtuu asioita. Tapahtumat ovat siis hänen mielestään vain sattumaa eikä seurausta omasta toiminnasta. Onnistumiset ovat vain hyvää onnea ja epäonnistumiset huonoa onnea, hän on ikään kuin oman elämänsä tarkkailija. (Keltikangas-Järvinen 2009: 256-257.)

Turvallisella aikuisella on suuri rooli lapsen itsetunnon kehittämisessä. Hyvä itsetunto suojaa lasta ja se rakentuu päivittäin kohtaamisten sekä vuorovaikutusten kautta. Itsetunto on tunne omasta pärjäämisestä ja käsitys omista kyvyistä sekä tarpeista. Hyvä itsetunto auttaa hallitsemaan omia tunteita ja luo positiivista minäkuva. Lapsen pärjäämistä tulevaisuudessa voi jopa ennustaa hänen itsetuntonsa kautta. (Cacciatore 2008.)

Työssämme käsittelemme syrjäytymisvaarassa olevia lapsia. Syrjäytyminen on moniulotteinen tila, se voi olla taloudellista, sosiaalista, sukupuolista, seksuaalista, rodullista tai uskonnollista. Yleisimmin syrjäytymistä käsitellään taloudellisena tai sosiaalisena syrjäytymisenä. Syrjäytyneellä tarkoitetaan yleensä henkilöä, joka on köyhä, eristyksissä ja kyvytön käyttämään hyväkseen laillisia etuuksiaan. (Taskinen 2001: 4.) Syrjäytymistä ei voi liittää suoraan johonkin yksittäiseen ilmiöön vaan sitä on tarkasteltava monitahoisena ongelmakenttänä (Jyrkämä 1986: 38).

2.2 Ylisukupolvinen syrjäytyminen ja ongelmien kasautuminen

Lapseen kohdistuvia uhkakuvia on monia, tilanteita joihin lapsi ei voi itse vaikuttaa. Terveysongelmat ja haitalliset tottumukset kasautuvat jo peruskouluikässä niille, jotka kuuluvat vanhempina vähäosaisimpiin väestöryhmiin. Huono-osaisuudella on taipumusta periytyä huolimatta siitä, että yhteiskuntapolitiikan keinoin on pyritty takaamaan kaikille tasa-arvoinen mahdollisuus hyvinvointiin (Aalto 2010.)

Sosiaali- ja terveyspalveluiden ongelmat sekä tuloerojen kasvaminen vaikuttavat lasten ja nuorten hyvinvointiin ja mahdollisuuksiin. Vanhempien sosioekonominen asema vaikuttaa yhä enemmän lasten välisiin hyvinvointieroihin yhteiskunnan eriarvoistuessa.

Vanhemman työttömyys on vaaratekijä myös jälkikasvun työttömyydelle ja vaarana on ylisukupolvinen syrjäytyminen (Aalto 2010.)

Kouluympäristö ei pysty tasoittamaan perhetaustasta johtuvia eroja ja koulukulttuurin suosiessa keskiluokkaisten perheiden lapsia, vaikuttavat kotoa saadut valmiudet ja asenteet kouluun sopeutumiseen merkittävästi. Mikäli lapsen koulutusura ei lähde käyntiin toivotulla tavalla, on sitä vaikea lähteä korjaamaan ja lapsi ajautuu prosessiin, jossa hänelle ei lopulta ole ammattia eikä sitä myöten työtäkään. Hänestä tulee riippuvainen yhteiskunnan etuisuuksista ja hän saattaa ajautua kohti syrjäytyneisyyden tilaa, jossa uhkaavat erilaiset riippuvuudet, rikollisuus ja laitostuminen. (Jahnukainen & Järvinen 2001: 133–134.)

2.3 Erilaisuus, käytöshäiriö ja syrjäytymisvaara

Peruspalvelut eivät riitä kaikkien hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tilanteet ovat perheissä hyvin erilaisia ja lasten lähtökohdat saattavat olla elämälle hyvin epätasa-arvoisia. Kaikkien ei voida olettaa pärjäävän samoin keinoin. On tilanteita, joissa lapsi tarvitsee intensiivisempää sekä pitkäjänteisempää tukea. Tällä hetkellä yhteiskunnassa ollaan erityisesti huolissaan poikien syrjäytymisvaarasta. Vilkkaan temperamentin omaaville pojille on vaikea löytää tukea jo alaluokilta alkaen. Yleensä ongelmat huomataan vasta lapsen teini-iässä, jolloin yhteiskunnasta syrjäytyminen on alkanut ja jatko-opintoihin sekä työ-elämään pääseminen vaikeutuu. Kouluissa olisi hyvä olla enemmän miesopettajia, pienemmät luokkakoot sekä pienryhmille soveltuvat luokkatilat. (HS 2011.) Icehearts vastaa tähän ongelmaan, pojat aloittavat mukana toiminnassa jo ennen ala-asteelle siirtymistä, jolloin syrjäytymisvaaraan voidaan puuttua ajoissa. Icehearts toiminnassa tarkoitus on tarjota turvallinen miehenmalli sekä terve urheiluharrastus, jossa vilkkaan temperamentin omaavat lapset pääsevät purkamaan energiaansa. (Niemelä - Vartiamäki 2010: 7, 36,47.)

Tutkimuksen *Me emme puutu – me puutumme*, tulokset osoittivat, että lapset osallistuivat mielellään Iceheartsin toimintaan ja heidän liikunnallisuus oli myös lisääntynyt. Tuloksista ilmeni myös, että vanhemmat saivat toiminnasta tukea omaan kasvatustyöhön ja perheen arkeen. Tutkimuksen pohjalta voitiin todeta, että Iceheartsin toiminnalla on vaikutusta lapsen liikunnallisuuden ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen sekä lapsen syrjäytymisen ehkäisyssä. Toiminnalla voitiin myös parantaa perheiden elämänlaatua sekä tukea lapsen tasapainoista ja hyvää elämää. Tutkimuksella osoitettiin

tällaisen toiminnan tarve yhteiskunnassamme, missä lapset ovat koko ajan enenevässä määrin syrjäytymisuhan alla. (Aronniemi – Levola 2007: 2.)

2.4 Nuorten syrjäytymiseen vaikuttavat tekijät

Käsitlemme työssämme myös nuorten vaaraa syrjäytyä, koska syrjäytyminen on usein pitkä prosessi ja siihen vaikuttavat tekijät löytyvät jo lapsuudesta. Nuorten pitkäaikainen työttömyys, asunnottomuus, pitkäaikainen toimeentulotukiasiakkuus sekä näistä seuraava elämänhallinnan pettäminen näkyy nuorten syrjäytymisenä ja muunakin pahoinvointina. Vaikeinta syrjäytyminen on, kun se tapahtuu samanaikaisesti nuoren pudotessa enemmän kuin yhden yhteiskunnan toimintajärjestelmän ulkopuolelle. Työttömyys on kuitenkin raskain syrjäyttävä. Se on riittävä tekijä yksinkin syrjäyttämään. Usein syrjäytyminen on alkanut koulutuksesta. Henkilö on jäänyt ammatillisen koulutuksen ulkopuolelle eikä hänellä ole mitään ammatillista tutkintoa. Nykyaikaiset työmarkkinat ovat ikään kuin sulkeutuneet ammattikouluttamattomilta nuorilta. Työmarkkinoilla ei ole heille käyttöä ja he joutuvat helposti työttömäksi. (Etelä-Suomen lääninhallitus 2009.)

Nuorten kohdalla uhkakuvina pidetään kouluongelmia, jotka johtavat peruskoulun jälkeisen koulutuksen puuttumiseen ja putoamiseen työmarkkinoilta jo ennen sinne pääsyä. Lisäksi uhkina ovat rikollisuus, seksuaaliongelmia, huumeet ja jengiytyminen. Koska koulutus on nykyään niin keskeinen instituutio lasten ja nuorten integroimisessa yhteiskuntaan, on koulutuksesta syrjäytymisellä hyvin kauas kantoiset vaikutukset ja sitä voidaan pitää tärkeimpänä syynä nuorten syrjäytymiseen myös muilta yhteiskunnallisilta kentiltä. (Siljander 1996, 9,10.) Syrjäytyneiden 16-24-vuotiaiden nuorten määrä lähentelee yhtä kokonaista ikäluokkaa, joita ei löydy työ- eikä opiskelupaikoilta. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle noin miljoona euroa inhimillisestä kärsimyksestä puhumattakaan (Aalto 2010).

Opinnäytetyössä tarkastelemme Icehearts Ry:n toimintaa, joka keskittyy pääasiassa Etelä-Suomen alueelle. Alueen syrjäytymisongelman tilanteen selventämiseksi on alla tilastotietoa. Etelä-Suomen läänissä on lähes 10 000 alle 30-vuotiasta, pitkäaikaista toimeentulotukiasiakasta. Asunnottomia alle 25-vuotiaita nuoria on noin 1 100. Näiden nuorten kohdalla voidaan puhua hyvin selväpiirteisesti syrjäytymisestä ja yhteiskunnan toimintajärjestelmien ulkopuolelle joutumisesta. (Etelä-Suomen lääninhallitus 2009.)

3 SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY

Ennaltaehkäisyn tavoitteena on kehittää lapsen sosiaalisia taitoja ja elämänhallintaa, jotta lapsella olisi kykyä päättää ja vaikuttaa omiin asioihinsa. Syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn on olemassa monia eri keinoja, kuten lapsiperheiden palvelut, lastensuojelun tuki, koulutus sekä harrastustoiminta. Tarkastelemme työssämme lähemmin harrastusten, koulun sekä eri tahojen kanssa tehtävän yhteistyön osuutta lapsen syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä, koska ne ovat ne osa-alueet, mihin Iceheartsin toiminnassa keskitytään.

3.1 Harrastukset

Liikunta on edellytys lapsen normaalille fyysiselle kasvulle sekä kehitykselle. Se tukee lapsen tervettä kasvua ja kehitystä. Nykyisen suosituksen mukaan lapsen tulisi liikkua vähintään tunti päivässä, mutta mielellään useampia tunteja niin, että liikunta on luontainen osa lapsen arkea. Liikunnassa koetut onnistumisen tunteet auttavat lapsen positiivisen minäkuvan ja itsetunnon rakentumisessa. Liikunta auttaa myös sietämään paremmin stressiä, kehittämään keskittymiskykyä, rentoutumaan ja luomaan hyviä sosiaalisia suhteita. (Karvinen - Löflund-Kuusela – Kantomaa 2007: 6-8.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton vuonna 2010 tekemästä tutkimuksesta, Nuorten kokemuksia perheen taloudellisesta tilanteesta, käy ilmi, että vanhempien taloudellinen tilanne heijastuu nuoren kaverisuhteisiin sekä aiheuttaa harrastuksista luopumista. Kyselyyn vastanneista nuorista joka kymmenes oli joutunut luopumaan harrastuksistaan ja joka viides vastanneista ei ollut voinut aloittaa haluamaansa harrastusta vanhempien taloudellisen tilanteen vuoksi. Eniten jouduttiin luopumaan kalliista harrastuksista, kuten ratsastus, tanssi tai muuten välineiltään kalliista lajeista, mutta moni vastaajista kertoi myös joutuneensa luopumaan erilaisista joukkuelajeista. (MLL 2010: 3.)

Nuorten hyvinvoinnin kannalta osallistuminen harrastuksiin sekä muuhun sosiaaliseen toimintaan on merkityksellistä. Tutkimuksen tulokset kertovat, että vanhempien taloudellinen tilanne asettaa nuoret eriarvoiseen asemaan erityisesti vapaa-ajan mahdollisuuksien suhteen sekä perheen sisäisten että kaveripiirin sosiaalisten suhteiden kanssa. (MLL 2010: 8-9.)

Suomen Kuntaliitto (2008) korostaa moniammatillisen yhteistyön tärkeyttä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Onnistunut liikunta- ja nuorisotyö paikallistasolla vaatii laajaa verkostoitumista kunnan eri viranomaisten, seurakunnan, kansalaistoiminnan ja muiden nuorisotyötä tekevien yhteisöjen kanssa. Voimavarojen turvaamiseksi eri tahojen sitoutuminen ja yhteistyö on erittäin tärkeää, koska kunnan liikunta- ja nuorisoviranomainen ei ilman yhteistyötä ja verkostoitumista saavuta yhteiskunnallisesti merkittäviä tuloksia. (Sjöholm 2008.)

Nuorisotyön, liikunnan ja kulttuurin sekä muun harrastustoiminnan taloudellinen, sosiaalinen ja terveydellinen merkitys on sekä yksilön että yhteiskunnan hyvinvoinnille tärkeää. Taloudellisesti vaikeinakin aikoina on uskallettava panostaa ennalta ehkäisyyn, koska se on edullisempaa kuin varsinaisten ongelmien hoitaminen. (Sjöholm 2008.)

3.1 Oppivelvollisuus

Yksi tärkeimmistä tahoista lapsen syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä on koulu. Lapsi käy koulua suurimman osan lapsuudestaan, vähintään yhdeksän vuotta. Oppivelvollisuus alkaa normaalisti sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta ja päättyy, kun perusoppimäärä on suoritettu tai sitten, kun oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut kymmenen vuotta. Kunta on velvoitettu järjestämään perusopetusta kaikille sen alueella asuville oppivelvollisille lapsille ja nuorille. (Opetushallitus 2010). Oppivelvollisuutta koskevassa laissa säädetään, että:

Tässä laissa tarkoitetun opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä.

Opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Opetuksen tavoitteena on lisäksi turvata riittävä yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella.

Kunnan tulee järjestää myös erityisopetusta, mikäli oppilaiden tarve sen edellyttää. Erityisopetusta voidaan järjestää osa-aikaisena muun perusopetuksen lisäksi tai oppilas voidaan ottaa tai siirtää erityisopetukseen. Yleensä osa-aikaista erityisopetusta annetaan

oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia. Lieviä oppimisvaikeuksia voi olla esimerkiksi puheen, lukemisen tai kirjoittamisen vaikeudet tai ne voivat ilmetä tarkkaavaisuuden, keskittymisen, motoriikan, hahmottamisen, aistitoimintojen tai sosiaalisen vuorovaikutuksen häiriöinä. Opetusta järjestettäessä erityistä tukea tarvitseville oppilaille, tulee ottaa huomioon heidän yksilölliset oppimisvaikeudet sekä oppimistyylit. Erityistä huomiota pitää kiinnittää oppilaiden kasvatuksessa heidän aloitekyvyn ja itseluottamuksen herättämiseen sekä tukemiseen. (Virtanen 2002: 61-62.)

3.2 Koulu lasten syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä

Syrjäytymisvaarassa olevien lasten tukitoimet perusopetuksessa voidaan jakaa koulun sisäisiin tukitoimiin ja koko kunnan alueella toteutettaviin. Oppilashuollon yhteistyön ja tukiverkkojen laajentaminen paikallistasolla järjestöjen, lastensuojelun ja esimerkiksi poliisin kanssa tukee kouluyhteisön hyvinvointia. Koulut tekevät verkostoyhteistyötä oppilashuoltoryhmien lisäksi laajemmissa moniammatillisissa ryhmissä. (Peltonen – Säävälä 2002: 185-186.)

Koulun oppilashuollon tarkoituksena on oppilaiden hyvinvoinnin turvaaminen, johon kuuluvat tavallisesti rehtori, erityisopettaja, psykologi ja/tai kuraattori, terveydenhoitaja ja tapauskohtaisesti luokanopettaja/luokanvalvoja, ylä-asteella myös opinto-ohjaaja. Oppilashuolto usein verkostoituu muiden kunnan viranomaisten kanssa, kuten poliisin, lastensuojelun tai kansalaisjärjestöjen kanssa. Käytännössä kuitenkin oppilashuoltoryhmän ennaltaehkäisevä työ hyvinvoinnin tukena on vähentynyt resurssipulan vuoksi. Nuorten lisääntynyt pahoinvointi sekä päihteiden käyttö on lisännyt tarvetta kehittää aiempaa tehokkaampia ennaltaehkäisevän, varhaisen puuttumisen sekä tunnistamisen työtä. (Peltonen – Säävälä 2002: 185-186.)

4 ICEHEARTS

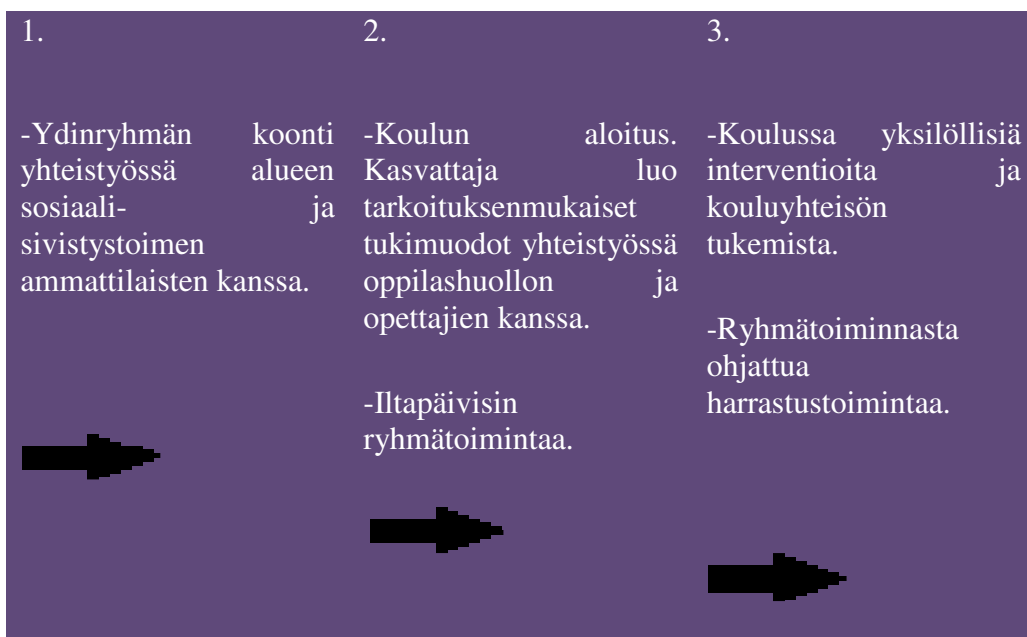
Icehearts Ry (myöhemmin Icehearts) on yhdistys ja kolmannen sektorin toimija, joka on perustettu vuonna 1996. Helander (1995: 53) määrittelee kolmannen sektorin viidellä peruskriteerillä, joita ovat: rakenteellisuus, yksityisyys, voittoa tavoittelematon jakaminen, itsehallinnollisuus ja vapaaehtoisuus.

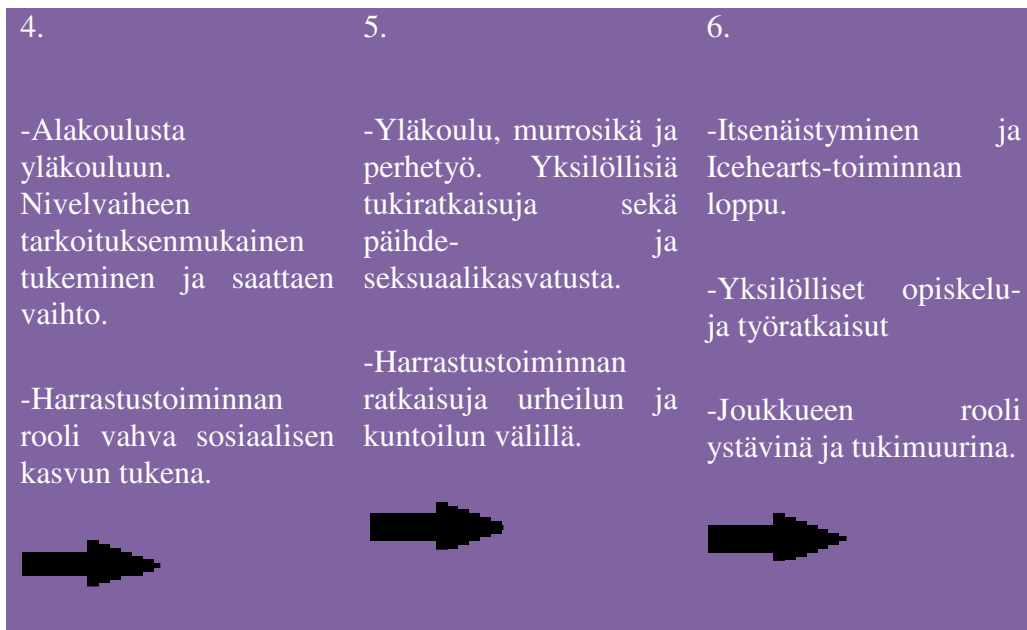
Icehearts on toimintamalli, joka on kehitetty ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja edistämään hyvinvointia. Icehearts-toiminnan tarkoitus on tarjota lapselle pitkäkestoista

tukea yhteistyössä perheen, koulun ja sosiaalitoimen kanssa. Icehearts on joukkue-toimintaa, joka on suunnattu pojille, joista huoli on huomattu varhain ja he tarvitsevat erityistä tukea. Suurin osa joukkueissa mukana olevista pojista on lähtöisin perheistä, joilla ei ole voimavaroja tai rahallisesti mahdollisuutta tukea lapsensa urheiluharrastusta. Iceheartsin arvo ja ovat pitkäjänteisyys, ammatillisuus, sitoutuneisuus, yhdenvertaisuus ja innovatiivisuus. (Icehearts 2009.)

Keltikangas-Järvisen (2009:256-257) mukaan kasvatuksella on suuri merkitys lapsen hyvän itsetunnon ja elämänhallinnan kehittymiselle. Elämänhallinnan kautta lapsella on tunne, että hän pystyy itse tekemään päätöksiä ja vaikuttamaan positiivisesti omiin asioihinsa. Lapsi uskoo omiin kykyihinsä ja kokee olevansa oman elämänsä subjekti. Iceheartsin toiminta ja kasvattajavalmentaja tukevat näitä asioita poikien elämässä pyrkivät näin vaikuttamaan syrjäytymistä ehkäisevästi.

Ydinryhmä aloittaa poikien ollessa esikouluikäisiä ja se koostuu aluksi noin kymmenestä pojasta. Ryhmää voidaan kasvatkaa ajan kuluessa aina 25 poikaan asti. Ryhmä valitaan yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa. Asiantuntijoilla tarkoitetaan tässä tapauksessa päiväkodin henkilöstöä, kunnan sosiaalitoimea, koulun henkilöstöä sekä Iceheartsin työntekijöitä. Sosiaalityöntekijät voivat suositella poikia, jotka hyötyisivät Icehearts –toiminnasta. (Turkka- Turkka 2008: 75.) Icehearts on tehnyt toiminnastaan kaavion, josta käy ilmi toiminnan eri vaiheet (Kuvio 1).

KUVIO 1 Icehearts –vuosiportaati (Niemelä - Vartiamäki 2010:27).

4.1 Koulutyö

Iceheartsin toimintamalliin kuuluva koulutyö on kehitetty yhteistyössä Vantaan Hevoshaan alakoulun kanssa. Iceheartsin koulutyön tärkeimpänä tavoitteena on saada mukana olevat pojat sitoutumaan koulun käyntiin. Koulua aloitettaessa kasvattajavalmentaja suunnittelee yhdessä poikien vanhempien, oppilashuoltoryhmän sekä opettajien kanssa jokaisen pojan kohdalla erikseen heidän tarvitsemansa tukitoimet koulussa. Tavoitteena on myös järjestää pojille onnistunut koulun alku, jolla on tarkoitus luoda pohjaa koulunkäynnille ja saada pojat luottamaan itseensä ja omiin taitoihinsa. (Niemelä - Vartiamäki 2010: 7, 47.)

Kasvattajavalmentaja on poikien tukena koulussa ja kannustaa heitä keskittymään tehtäviinsä sekä tarvittaessa ottaa heitä luokan hälinästä omaan rauhaan opiskelemaan. Hänen tehtävänä on olla lisäkätenä opettajille. Ensimmäisinä vuosina kasvattajavalmentajan työajasta noin puolet menee koulutyön parissa. Myöhemmin koulutyön osuus vähenee, mutta tarkoitus on silti saattaen vaihtaa poikien kanssa ala-asteelta ylä-asteelle. (Niemelä - Vartiamäki 2010: 31 ja 33.)

4.2 Joukkuetoiminta

Icehearts joukkueen säännöt ovat tiivistetty kolmeen kohtaan. Ne ovat: 1.kaikki viihtyy – kaikki pelaa, 2.ketään ei pudoteta joukkueesta ja 3.väkivaltaa ja kiusaamista ei suvaita. Säännöt ovat selkeät ja yksinkertaiset, jotta niitä olisi helppo ymmärtää ja

toteuttaa. (Turkka - Turkka 2008: 75) Joukkuetoiminnan tarkoituksena ei ole huippu-urheilijoiden tuottaminen vaan elämäntaitojen opettelu. Pojat harjoittelevat ryhmässä toimimista, toisten huomioon ottamista sekä sääntöjen noudattamista. (Niemelä - Vartiamäki 2010: 36.)

Ensimmäisinä vuosina iltapäivisin tapahtuva ohjattu ryhmätoiminta on leikkiä, jossa opitaan sosiaalisia taitoja ja ryhmässä olemista. Ensimmäisen kouluvuoden jälkeen iltapäivien ryhmätoiminta muokkautuu joukkuetoiminnaksi ja joukkueen laji, mihin keskitytään, selkiytyy. Treenejä on pari kertaa viikossa iltapäivän ryhmätoiminnan sijaan. Lajin selkiytyttyä ja lajin sääntöjen ja joukkueessa pelaamisen tullessa tutuksi, voi joukkue lähteä mukaan yleiseen sarjaan tai harrasteturnaauksiin. Tällöin myös vapaa-ajan iltapäivätoiminta koostuu jo pääosin valitun joukkuelajin harrastamisesta. (Niemelä - Vartiamäki 2010: 33-38.)

Ylä-asteen aikaan joukkuepelaaminen jatkuu, kuten ala-asteen viimeisinä vuosina. Tällöin voidaan kuitenkin tehdä ratkaisuja siitä, jatketaanko pelaamista yleisessä sarjassa vai harrastepelaamisena. Mietitään myös yksilöllisiä urheilu-uria ja kannustetaan sekä tuetaan lahjakkaita ja motivoituneita poikia kilpaseuroihin. Toiminnan viimeisinä vuosina kasvattaja tukee poikien itsenäistymistä ja tällöin joukkuetoiminta on enemmän kiinni siitä, haluavatko joukkueen pojat sitä vielä harrastusmielessä jatkaa. (Niemelä - Vartiamäki 2010: 40-43.)

4.3 Kasvattajavalmentaja

Jokaisella joukkueella on oma kasvattajavalmentaja, joka ohjaa joukkueen poikia koulussa, järjestää heille iltapäivätoimintaa koulun jälkeen sekä valmentaa heitä joukkueena. He ovat koulutukseltaan sosionomeja tai liikuntakasvattajia. Heillä on myös aiempaa kokemusta lastensuojelutyöstä. (Kasvattajavalmentaja 2011.)

Kasvattajavalmentajalta vaaditaan vahvaa sitoutumista joukkueeseen, koska työ saman joukkueen kanssa kestää noin 12 vuotta. Aina esikoulusta siihen saakka, kunnes lapset täyttävät 18 vuotta. Toiminta tarjoaa lapsille turvallisen aikuisen tukea läpi heidän tärkeiden nivelvaiheiden. Kasvattajavalmentajan tärkeimpiin tehtäviin kuuluu lapsien auttaminen, kasvattaminen ja sosiaalistaminen. (Turkka - Turkka 2008: 44-45.) Pojat opettelevat häviämistä pelaamalla joukkueessa. Kasvattajavalmentaja kertoo, että aluksi häviöistä syytellään muita eikä osata katsoa omaa toimintaa. Icehearts opettaa pojille

elämänhallinnassa tarvittavia perusasioita, kuten sosiaalisia taitoja ja vastuuta omasta tekemisestään. (Kasvattajavalmentaja 2011.)

Ensimmäisen toimintavuoden aikana kasvattajavalmentaja tekee tiivistä yhteistyötä päiväkodin henkilökunnan kanssa ja osallistuu mahdollisesti päiväkodin liikuntakasvatuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Tällöin yhteistyö perheen, päiväkodin, tulevan koulun ja sosiaalitoimen kanssa alkaa. (Turkka – Turkka 2008: 49.) Joukkueessa aloittaa ensin noin 10 poikaa ja joukkuetta kasataan pikkuhiljaa sen kantokyvyn mukaan. Kasvattajavalmentaja arvioi milloin joukkueen tila on sellainen, että siihen voidaan ottaa lisää jäseniä. (Kasvattajavalmentaja 2011.)

4.3.1 Yhteistyö perheen kanssa

Kasvattajavalmentaja toimii yhteistyössä perheen kanssa, jotta lasten ongelmiin voidaan ja ehditään puuttua tarpeeksi ajoissa. Ilman vanhempien tukea, kasvattajavalmentajalla ei olisi mahdollisuutta olla mukana kasvattamassa poikia eikä puuttua heillä ilmenneisiin ongelmiin. (Kasvattajavalmentaja 2011.) Tätä yhteistyötä voidaan kutsua kasvatuskumppanuudeksi. Kasvatuskumppanuus rakentuu kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteille. Kumppanuudessa huomiota kiinnitetään siihen, miten vanhemman lasta koskeva tietämys tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja jaetuksi vuoropuhelussa ammattilaisten kanssa. Kasvatuskumppanuudessa lasta lähellä olevat aikuiset opettelevat yhdessä kuulemaan lasta. (Kekkonen 2011.)

Kasvatuskumppanuudessa ammattilaiset varhaiskasvatuksessa, koulussa, perhekeskuksessa, lastensuojelussa ja lapsen vapaa-ajan ympäristöissä sitoutuvat lapsen huolenpidon, edun ja oikeuksien edistämiseen yhteisymmärryksessä vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuuden tehtävänä on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen tuen, avun ja suojelun tarve. (Kekkonen 2011.) Iceheartsin kasvattajavalmentaja tekee myös tiivistä yhteistyötä kunnan sosiaalitoimen ja koulun kanssa ja näin syntyy moniammatillista yhteistyötä, joka parhaimmillaan täyttää kasvatuskumppanuuden tunnusmerkit.

4.3.2 Kasvattajavalmentaja poikien innostajana

Innostaminen vaatii innostajan omaa innostumista tekemästään työstä. Kasvattajavalmentajia voidaankin työnsä ja asenteensa puolesta kutsua innostajiksi. Innostajan ammatillisena tehtävänä on toimia kasvattajana, esimerkkinä ja ryhmän johtajana, jossa yhdistyvät myös kaikki muut innostamisen ulottuvuudet. Innostajan ammatissa toiminta lähtee ihmisistä itsestään, ei työntekijöistä. Innostajina voi toimia monen laisia ihmisiä, joiden omat asenteet, uskomukset, persoonalliset piirteet ja odotukset ovat tärkeä osa sosiaalista interventiota. Innostajan itsetuntemus ja sitä kautta kehittyminen kohti psyykkistä tasapainoa mahdollistaa toiminnan mukana tuomat erilaisten paineiden sekä ongelmien kohtaamisen. Hän luottaa toiminnassaan ryhmänsä omiin ominaisuuksiin ratkaista omat ongelmansa sekä kehittymisen eteenpäin. Myös konfliktien ratkaisukyky sekä uuden tiedon ja tekniikkojen omaksumistaito on olennaista. (Kurki 2000: 81-83.)

Innostaminen kohdistuu ihmisten välisen vuorovaikutuksen lisäämiseen ja sosiaalisen kommunikaation edistämiseen. Innostamista voidaan kuvailla olevan useiden toimenpiteiden summa, jotka luovat osallistumisen prosesseja joiden avulla ihmisistä tulee aktiivisia osallistujia omassa yhteisössään. Sosiokulttuurinen innostaminen on vain yksi monista innostamisen muodoista. (Kurki 2000: 19-21.) Ezequiel Ander-Egg on määritellyt sosiokulttuurisen innostamisen seuraavasti:

”Sosiokulttuurinen innostaminen on ihmisten elämänlaadun kehittämiseen liittyvien, osallistuvaan pedagogiikkaan perustuvien sosiaalisten käytäntöjen yhdistelmä. Käytäntöjen lopullinen tavoite on edistää ihmisten omaa osallistumista kulttuuriseen kehitykseensä luomalla tilanteita ja mahdollisuuksia ihmisten väliselle kommunikaatiolle ja vuorovaikutukselle.” (Kurki 2000: 21.)

5 TUTKIMUSASETELMA

Opinnäytetyömme on laadullinen. Etsimme vastausta kysymyksiin; miten vanhemmat kokevat Iceheartsin toiminnan vahvistaneen lapsen elämänhallintaa? Onko toiminnalla ollut vaikutusta syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä? Toivomme, että vanhemmat kertoisivat myös kehittämiskohteita Iceheartsin toiminnalle. Tarkastelemme tässä tapauksessa vanhempien näkökulmaa ja tutkimus metodina käytämme teemahaastattelua.

5.1 Laadullinen tutkimus

Valitsimme tutkimustyyppiksemme laadullisen tutkimuksen, koska laadullisen tutkimuksen lähtökohta on kuvata todellista elämää ja siinä pyritään tutkittavan kohteen mahdollisimman kokonaisvaltaiseen kuvaamiseen. Siinä suositaan metodeja, joissa tutkittavien omat näkökulmat pääsevät esille. Tutkijan tavoitteena on saada selville odottamattomia asioita ja luottaa enemmän omaan havainnointiinsa sekä tutkittavien kanssa käytyihin keskusteluihin, kuin erilaisilla mittausvälineillä saatuihin tietoihin. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2008: 160.)

Iceheartsin toiminnasta on aiemmin tehty kaksi tutkimusta vuonna 2007. Toinen oli AMK opinnäytetyö ja toinen Pro Gradu. Omassa työssämme uutta on se, että kyselylomakkeiden sijaan haastattelemme vanhempia henkilökohtaisesti. Näin saamme tarkempia ja yksityiskohtaisempia vastauksia. Koska tutkimme vanhempien kokemuksia, on henkilökohtainen haastattelu parempi vaihtoehto. Tällöin voimme myös esittää tarvittaessa lisäkysymyksiä ja varmistaa, että olemme ymmärtäneet oikein. Pro Gradussaan Åstrand tutki harrastuksen vaikutusta syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä ja haastatteli Iceheartsin työntekijöitä tutkimukseensa. (Åstrand 2007.)

Tutkimuksella osoitettiin Icehearts:n toiminnan tarve yhteiskunnassamme, missä lapset ovat koko ajan enenevässä määrin syrjäytymisuhan alla. Oman tutkimuksemme tarkoitus on selvittää myös toiminnan vaikutuksia lapsen elämään. Oma tutkimuksemme eroaa aiemmin tehdyistä tutkimuksista siinä, että se on tapaustutkimus vain yhdestä joukkueesta. Haastattelemme teemahaastattelun menetelmin vain yhden joukkueen vanhempia. Aiemmassa tutkimuksessa lähetettiin kyselylomake kaikille Iceheartsin toiminnassa mukana olevien lapsien vanhemmille. (Åstrand 2007.)

5.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelun idea on hyvin yksinkertainen. Kun halutaan tietää, mitä joku ajattelee jostain asiasta, on helpointa kysyä sitä häneltä. Teemahaastattelun ote on keskustelelevampi ja siitä puuttuu kysymysten tarkka järjestys ja muoto, toisin kuin strukturoidussa haastattelussa. Nimensä mukaisesti, teemahaastattelussa käydään läpi etukäteen mietityt ja sovitut teemat. Teema-alueet käydään läpi haastateltavan kanssa, mutta niiden laajuus ja järjestys vaihtelee aina haastateltavien kesken. (Eskola – Vastamäki 2010: 28-29.)

Valitsimme teemahaastattelun tutkimusmenetelmäksemme, koska halusimme liikkumatilaa haastattelussa. Haluamme kuulla vanhempien kokemuksia ja tunteita siitä, miten Icehearts toiminta on vaikuttanut heidän poikansa tilanteeseen. Jokainen lapsi on erilainen ja näin ollen jos toiminta on vaikuttanut heihin, se todennäköisesti vaikuttaa eri tavoin.

5.3 Haastateltavien valinta

Haastateltavat, joita oli neljä, valitsi meille joukkueen kasvattajavalmentaja. Kasvattajavalmentaja lähetti sähköpostitse pyynnön puolestamme kymmenelle vanhemmalle, joiden pojat olivat olleet pisimpään mukana joukkueen toiminnassa. Ja vanhemmista oli karsittu pois myös he, jotka eivät olleet suomen kielen taitoisia. Viisi vanhempaa vastasi pyyntöön ja neljä heistä suostui haastateltavaksemme.

Ei ole tutkimuskysymystemme kannalta perusteltua haastatella sellaisen pojan vanhempaa, joka on aloittanut toiminnassa vasta muutama kuukausi sitten. Opinnäytetyössämme tarkastelemamme syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn, sosiaalisten taitojen ja osallisuuden tukemisen mahdolliset näkyvät tulokset vaativat pidemmän ajan kehittyäkseen, kuin muutaman kuukauden. Suomen kielen taitoa pidimme myös ehdottomana myös luotettavuuden kannalta, tulkin käyttö olisi tuonut haastattelutilanteeseen taas erilaisia tulkinnallisia vaikeuksia.

5.4 Haastattelujen toteutus

Haastattelimme vanhempia tutun koulun tiloissa opettajien huoneessa, työajan jälkeen. Haastattelut tapahtuivat pääosin kello 16-18 välisenä aikana. Pohdimme paljon sitä, missä haastattelut toteuttaisimme, sillä haastattelijan tulee miettiä tarkkaan valitessaan tilaa haastattelulle. On myös mietittävä haastateltavan lähtökohtia ja näkökulmaa, jotta haastateltava ei tuntisi oloaan vieraaksi. Tilan on hyvä olla mahdollisimman neutraali ja myös rauhallinen, ilman muita virikkeitä. (Eskola – Vastamäki 2010: 29-31.) Mietimme koulun tilojen neutraaliutta tässä tapauksessa, koska Icehearts toimii myös koulussa. Iceheartsilla ole varsinaista toimistoa käytettävissä, joten päädyimme kuitenkin koulun tiloihin. Koulu on jokaiselle vanhemmalle tuttu paikka. Koulussa usein käydään vain vanhempain illoissa tai keskustelemassa oman lapsen tekemistä negatiivisista asioista. Vanhemmilla saattaa olla jo valmiiksi asenteita kouluympäristöä kohtaan ja myös ne saattoivat vaikuttaa heidän vastauksiinsa.

Tarkoituksenamme oli saada koululta käyttöön sellainen tila tai huone, jossa olisi mahdollisimman rauhallista ja mukavaa. Saimme käyttöömmme opettajien huoneen, jossa meitä ei häirittäisi. Haastattelut tapahtuivat kello viidestä eteenpäin, joten koulun tiloissa ei ollut enää ketään muita, paitsi liikuntasalissa harjoitteli sählyjoukkue. Harjoitukset eivät kuitenkaan häirinneet meitä. Kerroimme heti haastattelujen aluksi vanhemmille, että emme käytä mitään henkilötietoja tai muita tunnistetietoja opinnäytetyössämme, edes haastateltavan sukupuoli ei käy ilmi julkaisemistamme tuloksista. Tuhoamme haastattelusta saamamme materiaalin heti sen jälkeen, kun olemme saaneet opinnäytetyömme valmiiksi. Korostamme sitä, että vastaukset tulevat vain ja ainoastaan meidän tietoomme eikä niitä missään vaiheessa luovuteta esimerkiksi Iceheartsin käyttöön tai muille ulkopuolisille. Meitä sitoo myös vaitiolovelvollisuus.

Haastattelut sujuivat hyvin. Rakentamamme teemahaastattelurunko toimi hyvin ja olimme osanneet asettaa kysymykset niin, että saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Haastattelutilanteet olivat miellyttäviä eikä kiusallisia hiljaisuuden hetkiä syntynyt. Koska haastattelurunkomme oli tehty joustavaksi, saimme haastatteluihin mukaan keskustelua ja pohdintaa. Ennen haastatteluja mietimme miten vanhemmat reagoivat kysymysten arkaluontoisuuteen, mutta saimme kysymyksiimme kattavat ja asialliset vastaukset eikä niistä loukkaannuttu.

Tutkimuksen aiheen ollessa arkaluontoinen, kannattaa aloittaa keskustelu aiheella, jolla ei ole tutkimuksen tiedon keruun kannalta oleellista merkitystä. Kysyimme haastattelun aluksi vanhemmilta taustatietoja heidän pojistaan, jolla halusimme välittää vanhemmille aitoa kiinnostusta heidän poikiensa tilanteesta. Samalla saimme hieman realistisempaa kuvaa heidän kokemusmaailmastaan, joka auttoi meitä myös ymmärtämään heidän poikiensa lähtökohtia. Kyseisellä aloituksella on tarkoituksena luoda avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri haastattelutilanteeseen. (Eskola – Vastamäki 2010: 32-33)

Haastatteluihin meni keskimäärin aikaa noin puoli tuntia ja tämä aika oli arviomme mukainen. Olimme jakaneet haastattelut niin, että toinen hoitaa keskustelun teemoissa yksi ja kaksi ja toinen teemoissa kaksi ja kolme. Tämän jaon koimme hyväksi, sillä toisen keskittyessä kuuntelemaan ja keskustelemaan, saattoi toinen esittää tarkentavia kysymyksiä ja miettiä seuraavaa teemaa.

Neljä haastateltavaa oli opinnäytetyömme kannalta riittävä määrä, koska haastattelut toistivat itseään. Jokaisen haastateltavan kohdalla tuli esiin samoja asioita, vain hieman

eri tavalla kerrottuna. Näin voimme olettaa, että uudet haastattelut eivät olisi enää tuoneet meille lisäarvoa. Aineistomme saavutti kylläntymisen eli saturaation. (Eskola – Vastamäki 2010: 42.) Analysoimme aineistomme teemoittelun avulla. Aloitimme aineiston koodauksella. Luimme aineistoa ja alleviivasimme sieltä eri värein eri teemoihin liittyvät vastaukset. Tämän jälkeen jäsensimme aineiston tietokoneelle teemojen mukaisesti niin, että jokaisen teeman alla oli jokaisen haastateltavan vastaukset koskien kyseistä teemaa. Tämän jälkeen aineistoa oli helpompi tulkita ja nähdä sieltä vastaukset, jotka olivat olennaisia tutkimuskysymystemme kannalta. (Eskola – Vastamäki 2010: 43.)

6 TULOKSET

Haastattelimme alkukevästä 2011 neljää Icehearts-pojan vanhempaa. Heidän poikansa olivat olleet mukana toiminnassa keskimäärin 2,25 vuotta. Emme käy tässä opinnäytetyössämme tarkemmin läpi sitä kuinka pitkään kenenkin vanhemman poika on ollut toiminnassa mukana, jotta haastateltavien anonymiteetti säilyy. Icehearts-joukkueita ei ole toiminnassa kovin montaa, joten tarkemmista tiedoista voisi päätellä, mistä joukkueesta työssämme on kyse.

Haastatteluissa käytimme neljää eri teemaa: elämänhallinta, syrjäytymisen ennaltaehkäisy, yhteistyö ja kehittämiskohteet. Vanhempien vastaukset olivat samankaltaisia eikä eriäviä mielipiteitä juuri löytynyt. Teemoista kehittämiskohteet olivat vanhemmille kaikkein hankalin, sillä toiminta koettiin pelkästään positiivisena. Käymme haastattelujen tulokset läpi teemoittain.

6.1 Elämänhallinta

Kolme vanhempaa oli sitä mieltä, että toiminnasta oli ollut hyötyä pojan tunteiden käsittelylle ja pettymyksen sietokyvyille. Kaikki vanhemmat kokivat, että toiminta kohottaa poikien itsetuntoa: pojat saavat toiminnasta onnistumisen kokemuksia ja heidän positiivisia puoliaan nostetaan esiin.

..ja varmaan tämmöset usko omiin kykyihin ja onnistumisen elämykset ja näitä..

..ne semmoset justiin ne ihmissuhdetaidot ja sit semmosten erilaisten ihmisten kanssa pärjääminen ja niitten hyväksyminen tavallaan..

..itsetuntoon ennen kaikkea se on vaikuttanut tosi paljon. Et täällä niinku tuetaan sitä, pönkitetään sitä itsetuntoa ja erilaisuutta, et jos on erilainen niin, et miten tulee sen kans toimeen ja hyväksyy ittensä.

Kaikki vanhemmat olivat sitä mieltä, että Icehearts tarjoaa pojille turvallisen kasvu ympäristön, jossa pojat voivat opetella sosiaalisia taitoja ja ryhmässä toimimista. Pojat ovat oppineet ilmaisemaan itseään ilman väkivaltaa ja tuomaan itseään positiivisin keinoin esiin. Turvallisesta ympäristöstä vastaa kasvattajavalmentaja, jonka roolia vanhemmat pitivät erittäin merkittävänä.

..ettei tarvis tehdä niitä pahuuksia vaan, et ois muuten niinku oikeet tavat tuolla kentällä toimia lasten kanssa. Ja mitkä on niitä oikeita, hyviä kavereita. Se ossaa niinku enempi sillai oikeella tavalla ottaa kontaktia toisiin lapsiin, et ei oo sitä, että heitetään kivellä päähän, et toinen huomaa, et niinku ossaa sen niinku hyvällä tavalla tuoda itteään esille ja ottaa toisia huomioon.

Varmaan on tärkein tekijä just tää ryhnäs toimiminen ja tunnepuolen niinku vahvistuminen, mitä tää on tuonu tullessaan...

Kolme haastateltavista kertoi saaneensa tukea omaan kasvatustyöhönsä kasvattajavalmentajalta ja kaikki kokivat yhteistyön kasvattajavalmentajan kanssa erittäin toimivaksi. Pojat pitävät kasvattajavalmentajaa idolinaan ja he pystyvät puhumaan tälle vaikeistakin asioista. Poikien ja kasvattajavalmentajan välillä koettiin olevan avoin ja luottamuksellinen suhde.

... että se kertoo paljon jos kahdeksan-vuotias poika laittaa kännykkäänsä ohjaajan kuvan taustakuvaks niin sen ylemmäks ei voi päästä enää niin ku kasvattajavalmentaja pääs pojan kännykkään..

Vanhemmat itse kokivat myös itse saaneensa tukea Iceheartsilta, erityisesti omaan kasvatustyöhön. Tukea saatiin sekä oman joukkueen että muiden joukkueiden

kasvattajavalmentajilta. Kotona tapahtuneista asioista voitiin kertoa Iceheartsissa ja niitä käytiin tarvittaessa läpi myös siellä.

Millä lailla mä oon niinku saanut vahvuutta omaan vanhemmuuteen ja tapaan toimia, nii on tietysti keskustelut usean kasvattajavalmentajan kanssa.

Kasvattajavalmentajalle oli vanhempien mukaan myös erittäin helppo soittaa tai keskustella kasvotusten asiasta kuin asiasta. Heille voitiin soittaa myös kesken koulupäivän jos koulusta oltiin oltu yhteydessä. Kasvattajavalmentaja on helppo käydä tarkistamassa tilanne vanhemman puolesta hänen joka tapauksessa toimiessa koululla.

... et mä voin soittaa kasvattajavalmentajalle, et jos koulusta soitetaan, että taas se raivoo täällä niin ku voi soittaa kasvattajavalmentajalle, et käytkö tsekkaa tilanteen, et mikä siellä nyt on, et jos vaan kasvattajavalmentajan resurssit antaa myöden niin..

... jos on koulussa ollu ongelmia, siit on täälläkin puhuttu ja jos on kotona ollu jotain niin sit mä oon kertonu tänne ja välillä sit pyytäny apuaki, et voitte varmaan teki keskustella tästä asiasta, että se varmasti menee perille sitte. Tääl on kyllä sitten puhuttu niistä, et se on ollu hyvä.

Iceheartsin entiset pojat ovat tehneet työharjoitteluita Iceheartsissa ja antaneet pojille positiivisen kuvan siitä, miten näistäkin voi tulla isona jotain.

..näit työharjoittelijoita ollu niin ku ja se on nähny, et rumasti sanottuna, et Iceheartsin tyypeistäkin voi tulla joitakin niin niin, ku jotenki se on ehkä antanu sitä semmosta silmät kiiluen, et tiäksä heil on tänäänki semmonen harjoittelija, se on entinen Icehearts!

Lähes jokainen haastateltu vanhempi kertoi, että pojan haaveena on olla isona töissä Iceheartsissa. Pojilla on ollut nuorempana monia haave-ammatteja, mutta ne ovat jääneet pois ja Icehearts- ohjaaja on tullut tilalle.

6.2 Syrjäytymisen ennaltaehkäisy

Vanhempien mielestä Iceheartista oli saatu uusia ystäviä, joiden luona kyläiltiin myös Iceheartsin ulkopuolella. Toiminnasta nähtiin olevan myös apua uusien ihmissuhteiden luomisessa. Pojat oppivat miten ottaa oikealla tavalla kontaktia muihin ihmisiin, josta on apua myös uusien kavereiden löytämisessä.

.. iceheartsista pari hyvää kaveria ja tykkää liikkua ja saa liikkua ja itsenäisesti, että kyllä sitä kautta ihan yökyläilyä myöten.

...et kyllä se on niinku tuonu pojalle sellasta uskallusta niinku toimia kaikenlaisten ihmisten, kavereiden kanssa tuolla sekä täällä koulussa.

Vanhemmat kokivat, että pojat olivat saaneet Iceheartsin toiminnasta terveen urheiluharrastuksen, johon heillä ei muuten olisi ollut taloudellisia eikä muita resursseja. Toiminnan maksuttomuus mahdollistaa poikien harrastamisen, koska yleinen harrastustoiminta on alueella kallista. Vanhemmat kertoivat, että harrastuksesta oli myös tukea koulussa jaksamiseen. Se vaikutti poikien keskittymiskykyyn ja tuo hyvää tekemistä pitkiin iltapäiviin.

... se on sen elämä nyt tää. Ylipäätänsä tästä harrastuksesta on tullut pojalla se oikeen sellanen innostus. Tässä mä oon tajunnu pojan kanssa, et miten joku harrastus voi viedä lapsen sillälaila mukanaan, että se tota innostaa, että tuo sen lapsen elämään niinku jotakin sellasta, paljon..

6.3 Kehittämiskohteet

Kysyttäessä vanhemmilta kehittämiskohteita Iceheartsin toimintaan, oli vastauksia vaikea saada. Jokaisen vanhemman käsitys Iceheartsista oln niin positiivinen, että kehittämiskohteita oli vaikea löytää. Kehotimme haastateltavia ajattelemaan tyylillä ”vain taivas on rajana” ja näin saimmekin vastauksia.

...mitäs täs nyt enempää vois olla ku, kuitenkin kaikki se mitä mitää täällä niillä se toiminta on, niin ei mulla kyllä siihen tuu mitään lisättävää.

Mä nään niinku perheitä, joilla ei oo varaa siihen lapsen harrastukseen, s itä suurempi arvostus ja merkitys mulle tulee niinku tästä. Tää on ihanaa,

et mun kohdalle on osunut tällainen onni et mun lapsi on päässyt tänne ja että tämmönen on olemassa meidän alueella.

Usealla vanhemmalla heräsi kysymys, että missä on Icehearts tytöille? Ajateltiin, että alueella on varmasti monia apua tarvitsevia tyttöjä. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että tytöt tarvitsisivat omanlaistaan toimintaa eikä tyttöjen ”tunkemista” poikien joukkueisiin pidetty hyvänä ajatuksena.

Vanhemmat toivoivat lisää Icehearts-joukkueita, sillä katsottiin että tarve on erittäin suuri ja Iceheartsin resurssit tällä hetkelle ihan liian vähäiset. He olivat myös sitä mieltä, että kasvattajilla on enemmän töitä kun he jaksavat tehdä. Mikäli resursseja olisi mahdollista saada lisää, toivoivat vanhemmat myös laajennusta lajirepertuaariin.

Ja onhan tääl vetäjillä enemmän töitä, ku jaksaa tehdä, et ja niinku tarve on paljon, paljon suurempi, kun mitä pystytään... et ois tarvitsijoita paljon enemmän, ku niinku tulla tai niinku mahollista.

Kaksi vanhemmista toivoi Iceheartsilta enemmän toimintaa kesäisin. He kokivat, että pojille jää liikaa ohjaamatonta vapaa-aikaa. Yksi vanhemmista toivoi myös jonkinlaista perheen yhteistä toimintaa, johon voisivat osallistua vanhempien lisäksi myös perheen muut lapset. Yksi vanhemmista toivoi lisää tapaamisia kasvattajavalmentajien ja muiden Iceheartsissa mukana olevien kanssa.

...kesä-aikaan vois tietystä toimia.. Niin kyl kesälläki vois olla ihan semmonen tiedät sä, et kuukauden puolentoista kestäväki joku semmonen ohjattu meninki muutamana päivänä viikossa...omat kesälomat ei oo niin hirveen pitkiä verrattuna koulun kesälomiin.

... et olis kiva ottaa koko poppoo sinne, mut varmaan niissä on järjestettävää sitten, mut semmonen perheen yhteistäki tekemistä, kun siihen ei oo mahdollisuutta niin tota itsellä.

...niinku meettinkejä sais välillä olla enempi..et oikeesti istutaan ja kokoonnutaan ja jutellaan..

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Toteuttamiemme haastattelujen pohjalta voimme todeta, että Iceheartsin toiminta on tarpeellinen ja tärkeä tekijä syrjäytymisvaarassa olevien poikien tukemisessa. Icehearts tukee poikien elämänhallinnan kykyä monella eri osa-alueella. Käymme näitä osa-alueita tarkemmin läpi tuonnempana. Johtopäätöksissä tuomme esiin myös vanhempien esittämiä kehittämiskohteita Iceheartsin toiminnasta. Iceheartsin yhteistyö koulun ja vanhempien kanssa toimii erittäin hyvin ja se mahdollistaa tuen vanhempien kasvatustyölle. Toiminta tarjoaa pojille terveen harrastuksen ja tekemistä iltapäiviin, jonka voidaan ajatella ennaltaehkäisevän syrjäytymistä. Iceheartsin, vanhempien sekä koulun yhteistyö tarjoaa pojille turvallisen kasvuympäristön.

Liikunnasta lapsen on mahdollisuus saada onnistumisen elämyksiä, joiden avulla lapsen positiivinen minäkuva ja itsetunto rakentuvat. Liikunnasta on apua lapsen stressinsietokyvyille, keskittymiskyvyille, rentoutumiselle sekä se mahdollistaa lapsen sosiaalisten suhteiden luomisen. (Karvinen ym. 2007: 6-8.) Tulosten mukaan Iceheartsin tarjoama urheiluharrastus on auttanut poikia keskittymään koulussa paremmin ja tuonut vapaa-ajalle järkevää sisältöä. Eräs vanhempi kertoi siitä näin:

... et sillä on nyt koulun lisäksi muutaki, ettei oo sillai niinku tyhjän päällä, et on sitä semmosta järkevää tekemistä ja urheilla... et on semmosta liikunnallistaki tekemistä ja sit se on pois tuolta kaduilta ja kaikista muista pahuuksista.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton tekemästä tutkimuksesta käy ilmi, että vanhempien taloudellinen tilanne vaikuttaa merkittävästi lapsen harrastusmahdollisuuksiin. Osa lapsista on tutkimuksen mukaan joutunut luopumaan harrastuksestaan tai ei ole voinut sellaista edes aloittaaakaan. (MLL 2010: 3.) Icehearts tarjoaa pojille maksuttoman urheiluharrastuksen. Pojat saavat Iceheartsin kautta ilmaiset harrastuksessa tarvittavat välineet ja tarvittaessa kyydit harrastuspaikkoihin Tuloksista käy ilmi, että vanhemmilla ei muuten olisi mahdollista järjestää pojilleen vastaavanlaista toimintaa. Lisäksi vanhemmat kokivat, että heillä ei olisi muuten ollut voimavaroja järjestää ja ylläpitää poikien harrastustoimintaa.

..lapset on saanu täältä kautta hirveesti kaikkee tällstä etuoikeutta, et sillai pienillä kustannuksilla sillai niinku vanhemmat pystyy sitte olemaan mukana tässä, et jos nää ois sitä luokkaa, mitä on muilla nää iltapäiväkerhot kustannukset, niin ei välttämättä sit monellakaa ois varaa siihen.niinku mailat ja pelikenkää ja paitoja sun muita ne on saanu..

Sen kautta saa paljon kaikkeen muuhun. Mulla ei ois itellä ollu minkäänkösiä resursseja eikä voimia tälläseen mitä poika on saanu Iceheartsin kautta...siis miettii tätä Iceheartsin toimintaa niin, ku mä oon yksinhuoltaja ni eihän mulla oo taloudellisesti minkäänlaista mahdollisuutta, että tota lapsille mitään harrastuksia järjestää..

Vanhemmat kokivat kasvattajavalmentajan läsnäolon koulussa luovan pojille turvallisuuden tunnetta ja pysyvyyttä. Samojen aikuisten läsnäolo sekä koulussa että vapaa-ajalla mahdollistaa tarkkojen rajojen asettamisen ja niiden valvomisen.

...mun mielestä ne se pieni piiri, mikä pyörii sen lapsen ympärillä ja jos lapsi on vähän niinku eksyksissä tunteidensa kanssa, nii kyl mun mielestä se aika on niinku turvallisen tunteen luo..

7.1 Itsetunto

Cacciatore (2008) mukaan lapsen itsetunto kehittyy arjen tilanteissa ja turvallisen aikuisen ohjauksessa. Vahva itsetunto mahdollistaa lapsen positiivisen minäkuvan kehittymisen, jonka avulla lapsen on mahdollista käsitellä omia tunteitaan sekä hyväksyä itsensä sellaisen, kun on. Iceheartsista on ollut paljon tukea poikien tunteidenkäsittelyn ja empatian kehittymisessä. Moni haastateltu vanhempi sanoo pojan pettymyksen sietokyvyn, oikean ja väärän tajun, ryhmässä toimimisen ja kyvyn keskustella kehittyneen.

Itensä hyväksyminen ja sellasiin asioihin on tullu tukea tosi paljon.

Haastateltavat kertovat kasvattajavalmentajan olevan erittäin tärkeässä roolissa poikien elämässä. Kasvattajavalmentajan koetaan tukevan lasten omaa minäkuvaa ja saavan tältä turvallisen ja oikeudenmukaisen miehenmallin. Poikien kunnioitus kasvattajavalmentajaa kohtaa on suurta ja he luottavat tähän niin, että puhuvat

vaikeistakin asioista, tietäen että siihen suhtaudutaan vakavasti. Valmentajan henkilökohtainen fyysinen ja psyykinen läsnäolo on pojille erittäin tärkeää. Vanhemmat kertovat, että kaikista kiireistään huolimatta valmentajalla on taito huomioida jokainen poika erikseen. Vanhemmat sanovat valmentajan vaikuttavan poikien elämään positiivisesti ja pojat kelpaavat juuri sellaisina kuin ovat.

...et ne on lapsia, et ne on ihmisiä, et se niinku mun mielest on ehkä se kaikist niinku se, että nää tärkein pointti niinku se, et penskat saa olla sellasii niinku ne on niinku..

Joukkueessa olevilla pojilla on usein ongelmia itsetunnossa ja he tarvitsevat siihen Iceheartsin tukea ja kannustusta. Vanhemmat kertovat poikien kestävän paremmin palautetta ja pystyvät keskustelemaan paremmin tekemistään virheistä. Iceheartsissa tuetaan erilaisuutta ja itsensä hyväksymistä sellaisena kuin on ja sitä kautta myös muiden erilaisuuden hyväksymistä. Pojat ovat oppineet, että erilaisenakin voi olla hyvä ja pärjätä ja he saavat paljon onnistumisen elämyksiä ja kokemuksia.

..et miten mä pojan kehityksen nään itsetunnossa niin on se, et se tarvii sitä ruokkimista ja vahvistamista vieläki ja pitkään, että siel on kyl isoja asioita rikki ja se pettymyksen sietokynnys se on se yks kompastuskivi aina...poika kestää palautetta paljon paremmin, kuin aikasemmin, että se on sen onko se sitten merkki itsetunnosta vai sitte tietynlailla asioiden hyväksymisestä taikka nöyryydestä...

7.2 Sosiaaliset taidot ja ryhmässä toimiminen

Ulkoisella elämänhallinnalla tarkoitetaan niitä ympäristössä olevia mahdollisuuksia kuten ihmissuhdeverkostoa, turvallisia aikuisia ja turvallista kasvuympäristöä, jotka tukevat hankalissa tilanteissa. Sisäisellä elämänhallinnalla tarkoitetaan taas ihmisen omia kykyjä ja taipumuksia ratkaista vaikeuksia. (Roos 1988: 206, 207.)

Icehearts opettaa poikia toimimaan ryhmässä, jossa on mukana paljon erilaisia persoonia. Pojilla on ongelmia sosiaalisissa taidoissa, joten kahnauksilta ei välttyä. Vanhemmat kertovat Iceheartsin opettaneen poikia selviytymään erilaisista tilanteista ryhmässä, jossa sovittelukyky tai ongelmanratkaisutaito ei ole parasta mahdollista. Icehearts tukee poikia ottamaan kontaktia toisiin lapsiin väkivallattomasti ja toista

ihmistä kunnioittaen ja pojat ovat oppineet tuomaan itseään esiin positiivisin keinoin. Icehearts antaa pojille tukea ryhmässä toimimiseen ja itsensä hyväksymiseen ryhmän jäsenenä. Ryhmässä mukana oleminen on kehittänyt poikien ihmissuhdetaitoja ja kykyä tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

..tärkein tekijä just tää ryhmäs toimiminen ja tunnepuolen niinku vahvistuminen, mitä tää on tuonu tullessaan, että..

7.3 Tulevaisuuden kuva

Vanhempien mukaan heidän pojilleen hyvin merkityksellistä, että niin sanotut vanhat Iceheartsin pojat ovat olleet mukana ohjaamassa joukkuetta työharjoittelun muodossa. Erityisesti poikia on innostanut mahdollisuus tulla joskus Iceheartsiin työoihin tai harjoitteluun. Muutaman pojan haaveammatti on muuttunut toiminnan myötä. Elämänhallinnassa on keskeistä nähdä, että ihminen pystyy itse omilla teoilla ja kyvyillä vaikuttamaan tulevaisuuteensa ilman, että hän kokee kaiken johtuvan sattumasta tai tekijöistä, joihin hän ei itse pysty vaikuttamaan. Ihminen pystyy tekemään päätöksiä ja ratkaisuja, jotka vaikuttavat heidän oma elämänsä kulkuun. (Keltikangas-Järvinen 1999 ja 2009, s. 36-38 ja 25, 256 ja 257)

...siis pojan haaveenahan on...ku tulis Iceheartsissa niinku ohjaa. Täällähän on ollu niinku näitä nuorempia kavereita sitte ketä on käyny läpi tän myllytyksen niin sanotusti ja tota kokee sen hyväks jutuks ja halua antaa sitte sen, minkä ovat saaneet sitte ja näin se homma menee.

7.1 Yhteistyö ja tuki vanhemmille

Iceheartsin toiminnan tarkoituksena on tehdä yhteistyötä vanhempien, sosiaalitoimiston ja koulun kanssa. Kasvatuskumppanuuden tarkoituksena on turvata lapsen etu ympärillä olevien aikuisten yhteistyön toimesta. Kasvatuskumppanuus rakentuu luottamuksen, kuulemisen, kunnioituksen ja dialogisuuden periaatteille. (Kekkonen 2011.)

Tuloksista kävi ilmi se, että vanhemmat saavat tukea omaan kasvatustyöhönsä kasvattajavalmentajalta. Suhde kasvattajavalmentajaan on heidän sanojensa mukaan avoin ja luottamuksellinen. Kaikista asioista voidaan keskustella ja kasvattajavalmentajalle voi soittaa milloin tahansa.

Koulun ja Iceheartsin yhteistyö toimii tosi hyvin, että opettajatki ja nämä toimii keskenään ja soittelee toisilleen, et sit taas kotiinki päin, että mulle ei oo koskaa ollu mikään kynnyks soitella ja kysellä tai ilmottaa tai sanoo jotain. Kaikki on niinku tuntunu tosi helpolta sillai.

7.2 Kehittämiskohteet

Kesäaika on monelle pojalle haasteellista. Koulusta on lomaa ja monet vanhemmat ovat suurimman osan kesästä töissä. Näin ollen pojat jäävät vaille aikuisen valvontaa ja lipsuvat helposti vanhoihin käyttäytymismalleihin. Icehearts järjestää kesällä pojille leirin, mutta vanhemmat kokivat tämän riittämättömäksi. He ehdottivat, että kesäaikaan voisi olla ohjattua toimintaa muutamana päivänä viikossa. Näin lapset saisivat tekemistä, johon purkaa ylimääräisen energiansa ja joku pitäisi heitä mielekkäästi silmällä. Esiin tuli myös toive perheen yhteisistä tapahtumista, joissa mukana olisi koko perhe.

Pohdittaessa kehittämiskohteita nousi lähes jokaiselta vanhemmalta ajatus tyttöjen Icehearts- joukkueesta. Ajateltiin, että alueella on paljon pahoinvoivia tyttöjä ja koettiin heidän jäävän ilman vastaavanlaista tukea. Vanhemmat eivät nähneet hyvänä sitä, että tytöt laitettaisiin samaan muottiin kuin pojat vaan heille toivottiin täysin omaa toimintaa.

...että missäs ne on ne tytöt? Et niinku varmaan ois tarvetta semmoselle. Ei ehkä tässä mittakaavassa, mutta varmaan niinku alueelta niinku sais ryhmän kasaan, et onhan niitä paljon pahoinvoivia tyttöjäkin.

Tuloksista voidaan päätellä, että kasvattajavalmentajat tekevät töitä niin paljon jo nyt, etteivät pysty venymään enempään, vaikka tarvetta olisi. Tarvittaisiin siis lisää resursseja ja useampia Icehearts-joukkueita, jotta kaikki tämänkaltaista tukea tarvitsevat, sitä saisivat.

Iceheartsin koettiin profiloituvan voimakkaasti kasvattajavalmentajien kautta. Näiden innostuneisuus, aktiivisuus, omistautuneisuus ja avoimuus koettiin ehkä tärkeimpänä tekijänä Iceheartsin toiminnassa. Kasvattajavalmentajien on osattava olla oikeanlaisia idoleita pojille ja heillä on oltava kyky ymmärtää idolina olon merkitys ja vastuu. Toivottiin Iceheartsin jatkossakin profiloivan tekijänsä näillä ominaisuuksilla.

...mitä Icehearts vois sitten kehittää niin ois sitte just tavallaan niinku profiloida tekijänsä just tämmösellä aktiivisella otteella varustetus nuoret miehet, et jotka jaksaa ja urheilee ja joilla on niinko omakohtasta kokemusta olla niinku idolina ja kykyä tajuta se, miten tärkeätä et on oikeella lailla idoli.

8 POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, miten vanhemmat kokevat Iceheartsin toiminnan vahvistaneen heidän poikiensa elämänhallintaa ja onko toiminnalla ollut vaikutusta poikien syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Kartoitimme myös mahdollisia kehityskohteita Iceheartsin toiminnalle. On tärkeää, että vanhemmat ovat myös tyytyväisiä poikien kanssa tehtävään tärkeään työhön koulussa ja vapaa-ajalla. Vanhemmat katsovat toimintaa eri näkökulmasta, kuin työtä tekevät kasvattajavalmentajat ja toivoimmekin saavamme heiltä uudenlaista tietoa.

Haastattelut tehtiin opettajanhuoneessa, jossa oli rauhallinen tunnelma työpäivän jälkeen. Tarjosimme haastateltaville kahvia ja suklaata ja se poisti tilanteesta jännitteitä. Vanhemmat olivat hyvin avoimia vastauksissaan ja haastatteluiden tunnelma oli mielestämme välitön. Ensimmäinen haastattelu jännitti meitä, mutta siitä huolimatta sujui hyvin. Huomasimme että teemahaastattelurunkomme oli toimiva ja se eteni aiheemme kannalta loogisesti. Koska teemahaastattelu on joustava tutkimusmenetelmä, ei tarpeetonta toistoa syntynyt. Ensimmäinen haastattelu antoi meille varmuutta lisäkysymysten esittämiseen.

Haastateltavien valinnasta vastasi tarkastelemamme joukkueen kasvattajavalmentaja. Tarkoitus oli haastatella vanhempia, joiden poika oli ollut toiminnassa mukana mahdollisimman pitkään. Toisena kriteeriä haastateltavien valinnalle oli suomen kielen taito. Kasvattajavalmentaja otti yhteyttä kymmeneen vanhempaan ja neljä suostui haastateltavaksemme. Yhteydenoton mukana vanhemmat saivat kirjeen, jossa kerroimme keitä olemme, mistä tulemme ja mitä teemme. Haastateltavien valintaan emme siis itse pystyneet vaikuttamaan. Haastattelutilanteessa kävikin ilmi, että yksi pojista oli aloittanut toiminnassa vasta syksyllä ja tämä saattoi vääristää saamiamme tuloksia.

Haastateltavat olivat kaikki hyvin perillä Iceheartsin toiminnasta ja sen vaikutuksesta heidän lapseensa. Haastattelemamme vanhemmat olivat vastauksiensa perusteella säännöllisesti yhteydessä joukkueen kasvattajavalmentajaan poikien asioista ja selvästi itsekin innoissaan toiminnasta. Pohdimme, että minkälaisia vastauksia olisimme saaneet jos vastaajajoukko olisi ollut erilainen. Ovatko kaikki joukkueen poikien vanhemmat yhtä hyvin perillä Iceheartsin toiminnasta ja kiinnostaako se kaikkia?

Mielestämme neljä vanhempaa oli riittävä määrä tarvittavan tiedon saamiseen opinnäytetyömme kannalta. Saimme aineiston pohjalta vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Kaikki haastattelemamme vanhemmat olivat lähestulkoon samaa mieltä toiminnan tarpeellisuudesta poikien tukena koulussa ja vapaa-ajalla. Myös kehittämiskohteissa vanhemmat olivat samoilla linjoilla. Tästä voimme päätellä, että saamamme tulokset ovat päteviä.

Iceheartsin toiminta on maksutonta ja tämän voidaan olettaa vaikuttavan vanhempien mielipiteisiin. Toiminnassa ei tämän takia välttämättä nähdä epäkohtia, koska sillä koettiin olevan vain positiivisia vaikutuksia. Kehittämiskohteita saattoi samasta syystä olla vaikea keksiä. Nykyaikana harrastaminen on erittäin kallista eikä perusiltapäivätoiminta riittäisi kokonaisvaltaisempaa tukea tarvitseville pojille. Icehearts-toiminnan maksuttomuus ja tarjoama tuki mahdollistaa poikien mukana olon.

Tehdessämme opinnäytetyötä havahduimme erityisesti poikien erilaisen tuen tarpeeseen. Tarkastelemiemme tutkimusten pohjalta saimme selville, että peruskoulun antama tuki ei aina riitä varsinkaan ylivilkkaille pojille. Opinnäytetyömme pohjalta näyttäisi siltä, että Icehearts vastaa juuri tähän tarpeeseen. On kuitenkin harmi, että toimintaa on niin vähän, sillä uskoisimme että se olisi tarpeellinen lähes kaikissa suomen kouluissa. Vuoden 2010 hallitusohjelmassa nostettiin esiin syrjäytymisen ehkäisy ja sen tarpeellisuus. Mitkä ovat toimenpiteet? Eikö ennaltaehkäisevän työn merkitystä nähdä?

Kasvattajavalmentajalla ja Iceheartsin toiminnalla on erittäin suuri rooli poikien elämänhallinnan ja itsetunnon kehityksessä. Pojat olivat oppineet sovittelutaitoja ja heidän usko omiin kykyihinsä oli kehittynyt. Ilman näitä taitoja pojilla on suurempi vaara syrjäytyä myöhemmin. Mielestämme elämänhallinta ja syrjäytyminen kulkevat käsi kädessä, sillä elämänhallinnan avulla ihminen pystyy itse vaikuttamaan omiin päätöksiinsä ja näin välttämään syrjäytymisen riskit.

Pohdimme, mitä olisi mielenkiintoista tutkia jatkossa Iceheartsiin nähden. Voisiko yksi kohde tutkimukselle olla Icehearts-toiminnan läpi käyneet pojat? Heillä on arvokasta omakohtaista kokemusta toiminnasta ja heiltä voisi löytyä kehittämiskohteita. Kehittämiskohteiden lisäksi olisi mielenkiintoista kuulla, millaisena he ovat kokeneet Iceheartsin toiminnan merkityksen omassa elämässään. Mietimme myös, että eri joukkueiden vanhempien kokemuksia olisi mielenkiintoista vertailla keskenään, koska haastattelemamme vanhemmat kokivat Iceheartsin toiminnan profiloituvan oman joukkueen kasvattajavalmentajan kautta.

LÄHTEET

- Aalto 2010: Materiaalisalkku. < <http://www.icehearts.fi/?sivu=materiaalisalkku>>. Luettu 23.3.2011.
- Aronniemi, Maaret – Levola, Jarkko 2007: Me emme puutu – me puutumme. Tutkimus sosiaalisen urheiluseura Iceheartsin vaikutuksista lapsiin ja perheisiin. Opinnäytetyö. Verkkodokumentti. <http://www.icehearts.fi/materiaalisalkku/Opinnaytetyo+Icehearts.pdf> Luettu 10.10.2010.
- Cacciatore, Raisa 2008: Itsetunto. Koulutus elämään säätii. Verkkodokumentti. < http://www.koulutuselamaan.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=85&Itemid=146> Luettu 22.03.2011.
- Eronen, Anne – Londén, Pia – Perälähti, Anne – Siltaniemi, Aki – Särkelä, Riitta 2010: Sosiaalibarometri 2010. Vaasa: FRAM.
- Eskola, Jari – Vastamäki Jaana 2010: Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani – Valli, Raine (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uud. ja täyd. painos. Juva: WS Bookwell Oy. 26-44.
- Etelä-suomen lääninhallitus. Aluehallintovirasto / Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2009. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehdyt toimenpiteet. Verkkodokumentti. <<http://www.intermin.fi/lh/etela/arvio/home.nsf/pages/94B42B5E1A03834DC2256C77004B49DF?OpenDocument>> Luettu 10.10.2010.
- Finlex 2011: Perusopetuslaki. Verkkodokumentti. < <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>> Luettu 5.2.2011.
- Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2009: Tutki ja kirjoita. 13.-14., osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Icehearts kaitsee villejä poikia. 2010. YLE Lahti. Verkkodokumentti. Päivitetty 6.9.2010. < http://yle.fi/alueet/lahti/2010/09/icehearts_kaitsee_villeja_poikia_1952781.html>. Luettu 7.10.2010.
- Icehearts 2009. Materiaalisalkku. < <http://www.icehearts.fi/?sivu=materiaalisalkku>>. Luettu 23.3.2011.
- Jahnukainen M. & Järvinen T. 2001. Kuka meistä onkaan syrjäytynyt? Teoksessa: M. Suutari (toim.) Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa jayhteiskunnan reunoilla. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura.
- Jyrkämä, Jyrki 1986: Nuoret sivuraiteelle? Nuorisosta, syrjäytymisestä, yhteiskunnasta. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.
- Kantomaa, Marko - Karvinen, Jukka - Löflund-Kuusela, Heidi 2007: Koululaisen ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen liikunnan avulla. Nuori Suomi ry:n julkaisuja.

- Kekkonen, Marjatta 2010: Kasvatuskumppanuus -menetelmä rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria. THL. Verkkodokumentti. Luettu 2.12.2010.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 1999: Hyvä itsetunto. Juva: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2009: Temperamentti, stressi ja elämänhallinta. Juva: WSOY.
- Kurki, Leena 2000: Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2010: Nuorten kokemuksia perheen taloudellisesta tilanteesta. Verkkodokumentti.
- Niemelä, Miika – Vartiamäki, Teemu 2010: Icehearts – koulun kyljessä. Vaasa: Arkmedia Oy.
- Karvinen, Jukka – Kantomaa, Marko - Löflund-Kuusela, Heidi 2007: Koululaisen ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen liikunnan avulla. Nuori Suomi ry julkaisuja. Verkkodokumentti.
 <http://www.nuorisuomi.fi/files/ns2/Koulu_PDF/kouluyhteisonhyvinvointi.pdf>
 Luettu 27.3.2011.
- Kasvattajavalmentaja 2010. Haastattelu 21.11.2010.
- Opetushallitus 2010. Päivitetty 12.7.2010. Verkkodokumentti.
 <http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/oppivelvollisuus_ja_koulupaikka> Luettu 30.3.2011.
- Peltonen, Heidi – Säävälä, Tapio 2002: Kehittyvä oppilashuoltotyö kouluyhteisön ja yksilön tukena. Teoksessa Jahnukainen, Markku (toim.): Lasten erityishuolto ja -opetus Suomessa. 11. täyd.painos. Juva: WS Bookwell Oy. 182-199.
- Roos, J. P. 1988. Elämäntavasta elämänkertaan – Elämäntapaa etsimässä 2. Jyväskylä: Gummerus.
- Siljander, P. 1996. Syrjäytyminen – aatteiden murroksen kriisi. Veli-Matti Ulvinen (toim.).
- Suomen Kuntaliitto 2008. Sjöholm, Kari. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Julkaissut: Minna Puura 07.03.2008. Verkkodokumentti.
 <http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;63;376;135102;135918;135920> Luettu 5.11.2010.
- Taskinen, Seppo. 2001/a. Mitä tarkoitetaan lasten ja nuorten syrjäytymisellä? Helsinki: Stakes.
- Turkka, Ilkka - Turkka, Ville 2008: Icehearts. Joukkue kasvun tukena. Juva: WS Bookwell Oy.

Virtanen, Pirkko 2002: Erityishuoltoa ja opetusta koskeva lainsäädäntö. Teoksessa Jahnukainen, Markku (toim.): Lasten erityishuolto ja –opetus Suomessa. 11. täyd. painos. Juva: WS Bookwell Oy. 49-66.

Åstrand, Riikka 2007: Harrastustoimintaa syrjäytymisen ehkäisijänä – tapaustutkimus Suvelan sirkuksesta ja Iceheartsista. Pro gradu –tutkielma. Verkkodokumentti. <http://www.icehearts.fi/materiaalisalkku/Microsoft%20Word%20-%20Gradu,%20sirkus%20ja%20Icehearts.pdf> Luettu 10.10.2010.

1) Taustatiedot

Kuinka kauan poikanne on ollut mukana toiminnassa?

Millaisena koette Iceheartsin roolin poikanne elämässä, miten se näyttäytyy?

Lapsen nykytilanne (mitä vanhempi kokee, missä ongelmat/vahvuudet ovat)?

Millainen tilanne voisi olla nyt, jos poikanne ei olisi ollut mukana Iceheartsissa?

2) Elämänhallinta/syrjäytyminen

Onko Iceheartsin toiminta vaikuttanut poikanne koulun käyntiin? Miten se on vaikuttanut?

Positiivista/negatiivista. Onko esim. kiinnostunut koulunkäynnistä?

Onko lapsenne itsetunnossa tapahtunut muutoksia? Millaisia?

Uskooko poikanne omiin kykyihinsä? Onnistumisen tunteet? Itsevarmuus?

Sosiaaliset taidot ja osallisuus?

Onko poikanne saanut uusia kavereita? Miten pärjää ryhmän jäsenenä? toisten huomioon ottaminen?

3) Tulevaisuuden kuva

Mitä haaveita pojallanne on tulevaisuudesta?

Millaisena näet pojan tulevaisuuden?

Onko tulevaisuuden kuva muuttunut Iceheartsin aikana? Mitkä asiat ovat vaikuttaneet siihen?

4) Kehittämiskohteet

Mitä toivoisit Jussin/Iceheartsin toiminnalta lisää?

Missä olisi parannettavaa?

Mikä on erityisen hyvää?

Moikka!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijää Metropolia ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Iceheartsista ja haluaisimme kuulla teidän vanhempien kokemuksia Iceheartsin toiminnasta.

Opinnäytetyötämme varten haluaisimme haastatella teitä. Haastattelu on luottamuksellinen ja kaikki materiaali tuhotaan analysoinnin jälkeen. Opinnäytetyöstämme ei käy ilmi haastateltavien nimet tai muut tiedot.

Haastattelut ovat 15.2-11.3 välisenä aikana Hevoshaan koululla. Haastattelu-ajan voit sopia Jussi Luoman kanssa. Varaa aikaa haastatteluun noin tunti.

Olisimme kovin iloisia, jos pääsette osallistumaan haastatteluun.

Terveisin:

Annelise Saine ja Maya Kallionpää

SUOSTUMUS TUTKIMUSHAASTATTELUUN

Olemme Metropolia ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Annelise Saine ja Maya Kallionpää ja pyydämme suostumustanne opinnäytetyöhömmme liittyvään tutkimushaastatteluun ja sen nauhoitukseen. Haastattelussa saamamme tiedon käsittelemme ehdottoman luottamuksellisesti ja tutkimuksen raportoinnissa haastateltavat esiintyvät nimettöminä.

Opinnäytetyömme työnimi on: ” Icehearts–toiminta poikien tukena, vanhempien näkökulma” ja tutkimushaastattelun teemat käsittelevät Iceheartsin toimintaan liittyviä aiheita.

Suostun tutkimushaastatteluun

kyllä
ei

Paikka ja aika:

Allekirjoitus ja nimenselvennys: